

Січкач О. М.,
кандидат філологічних наук,
Запорізький національний університет

ПОСТМОДЕРНИЙ ПРИНЦИП ПИСЬМА В РОМАНІ “50 ХВИЛИН ТРАВИ” І. КАРПИ

Постмодерний принцип письма сьогодні стає об'єктом численних наукових розвідок, що зумовлено актуальністю порушеного питання. Постмодернізм як напрям сучасної української літератури ще не здобув належного висвітлення і вичерпної інтерпретації в сучасному літературознавстві. Існують різні позиції щодо ролі, місця, сутності українського літературного постмодернізму. Так, Р. Харчук [14] узагальнила три дослідницькі позиції: 1) апологети постмодернізму (Т. Гундорова [4], М. Павлишин [10], Р. Семків [12], ранній І. Бондар-Терещенко); 2) ті, хто вимагає критичного ставлення до постмодернізму (Є. Баран, С. Квіт, О. Пахльовська [11], І. Фізер [13]); 3) ті, хто визнає постмодернізм як даність (С. Андрусів [1], Ю. Андрухович [2], Т. Денисова [5]).

Вважаємо за потрібне розмежувати поняття “постмодерний стиль”, “постмодерний текст”, “постмодерний принцип письма”, зважаючи на їх нетотожність. В останнє поняття вкладаємо розуміння наближеності, дотичності до постмодерного стилю, що може реалізуватися на різних рівнях формування витвору мистецтва. У художньому тексті загалом, на відміну від власне постмодерного тексту, постмодерний принцип письма свідчить про певний зв'язок із цим напрямом в літературі, але невсеохопний, можливо, навіть неусвідомлений. Таку особливість можемо спостерігати у творчості більшості сучасних українських авторів. Так би мовити “чистий” постмодерний текст в сучасній українській літературі виділити досить складно, тоді як “симбіотичні”, в стилістичному плані тексти, – досить поширене явище.

Усе це, зрештою, призводить до різночитання сучасної прози, до зіткнення діаметрально протилежних думок щодо наявності постмодерної прози в сучасній українській літературі загалом. “Постмодернізм як сучасний мистецький напрям заперечує відмінності між елітарним і масовим, стирає межі між “справжньою” та “комерційною” культурою. Він уперше визнав масову культуру, вдало поєднавши з елітарною” [9, 166]. І хоча на сьогодні ситуація дійсно ускладнена “співпрацею” масової та постмодерної культур (письменники “змушені” залучати риси масової літератури, щоб бути почутими і прочитаними, підтвердженням чому є, зокрема, творчість О. Забужко і її останній роман “Музей покинутих секретів”, де використано технічні “ходи” масліту). Проте, на нашу думку, маємо можливість виділити в сучасній українській літературі тексти, які є репрезентативними щодо існування в ній постмодерного стилю. Серед них, зокрема, “Рекреації” Ю. Андруховича, “Воццек” Ю. Іздрика. Творчість цих, можна сказати, класиків постмодернізму є визнаною і на достатньому рівні проаналізованою. Є ж у сучасній літературі автори, яких не сприймають серйозно критики і літературознавці. Серед них і І. Карпа, “стьоболубний” стиль якої іронічно охарактеризував Я. Голобородько [3]. Хоча

творчість цієї письменниці дійсно різноманітна і справедливими є зауваження щодо деякої публіцистичності і навіть “журналісткості” її стилю, все ж знаходимо у її доробку тексти, які мало чим поступаються вищезазначеним щодо наявності рис постмодерного письма. На нашу думку, варто звернути увагу на роман “50 хвилин трави”. На сьогодні він є малодослідженим загалом (можна виділити лише публікацію Н. Зборовської, присвячену роздумам з приводу кризи жіночності на українському порубіжжі [6]), а постмодерний принцип письма цього роману не став об’єктом спеціального дослідження. Тож вважаємо за потрібне поданою публікацією поповнити цю прогалину.

Інтертекстуальний перегук між текстами сучасних письменників – доволі поширене явище. Згадати хоча б “взаємообміни” Ю. Андруховича та Ю. Іздрика, коли імена персонажів “взаємопертікають” у текстах письменників, а за діючими персонажами вгадуються самі автори. Наприклад, у “Воццеку” Ю. Іздрика діє такий собі Карп Любанський, за яким вгадується і Ю. Андруховича, і прочитується зв’язок із його “вічним” образом – Стахом Перфецьким із “Перверзій”, який мав низку прізвиськ, одне із яких – Карп Любанський. У “Перверзії” Ю. Андруховича навіть один із епіграфів – цитата з оповідання Ю. Іздрика “Коридор”. Пепа, герой “Дванадцяти обручів” Ю. Андруховича, спочатку з’явився у “Воццеку”, згодом в “Острові КРК” Ю. Іздрика. У “Дванадцяти обручах” Ю. Андрухович використовує сюжет Ю. Іздрика про прихід героїв. У коханні Воццека до А. вгадується закоханість Перфецького в Аду Цитрину (обидві навіть мають зв’язок із цирком “Вагабундо”). Між названими авторами цей стилістичний “пінпонг” зумовлений певною мірою приналежністю до “станіславівського феномену”, представники якого відзначаються певною взаємопов’язаністю у специфіці стилетворення. Але такий міжтекстовий перегук не є догматично залежним від приналежності до певного угруповання. Твір “50 хвилин трави” І. Карпи є яскравим свідченням цьому. Навіть при побіжному спогляданні кидається у вічі перегук із “Воццеком” Ю. Іздрика, в першу чергу, на рівні синтаксису, що виявляється у “розпаданні” синтаксичного ряду, втраті лінійності друкованого тексту. Так, порівняймо у “Воццеку” та “50 хвилинах трави”:

“якась неконтрольована експлозія сталася в її тендітному організмі, і –
позагиналися гачками нігті,
і розрослася непомірно голова, зігнули зуби,
а шкіра на обличчі посиніла, пофіолетовіла, порожевіла
і вкрилася вуграми, гнояками та струпами...” [7, 62].

“просто, вигадуючи, долучалася до
великої
лісової
духовної
галюцинативної
(автентичної? Гротескної?), (Боже, перегриз!)...” [8, 16].

Одне із імен Воццека – Той. І. Карпа у своєму тексті також вживає це займенникове ім’я, додаючи до нього також “Він”: “... бувало, Той забував про посмішку. Це тоді, коли зачудовано спостерігав якусь квітку, колесо, воду, пляму,

звіра чи цегляний мур. Тоді Той промовляв ледь чутно: “Та ні, це надто фантастично”. А Він лишень посміхався.

Він зацікавлено споглядав Тоя, коли Той спав. Тоді час близився до нуля” [8, 13].

Біль, якому Ю. Іздрик дає класифікацію у своєму романі і присвячує йому окремих розділ, також присутній у І. Карпи, щоправда лише на рівні алюзійного натяку, письменниця не приділяє цьому питанню розлогих філософських розмірковувань: “Очі дивилися на безглузду ляльку, яка лежала поряд у ледь прим’ятій траві.

Н а р е ш т і п р и й ш о в б і л ь” [8, 15].

Часто І. Карпа послуговується також улюбленим художнім засобом “станіславівців”, зокрема Ю. Андруховича, ампліфікацією: “Але телефон був зайнятий, поламаний, замацаний, трахнутий, недосяжний, непластмасовий, неймовірний, амбівалентний, аморфний, амперметричний, антагонічний, анафемний...” [8, 20]; “милий, незайманий (хм?), незапальцьований, чуйний, чуттєвий, хвилюючий, зволожуючий, вібруючий мої мембрани Хлопчик...” [8, 20]. Іноді навіть у самому лексичному ряді ампліфікації міститься алюзійний натяк: “Бруківка чужого міста, бані сірого костюлу, мужик, що сцяє на стіну, згадка про Андруховича, станція Підзамче, станція нотаріус...” [8, 20]. Про своїх “старших братів” по літературі І. Карпа згадує неодноразово: “А Даньо надсилав їй листи, що пахли яблуками. Все, як у Прохаська. Лиш колір яблук, може, трохи інший” [8, 27].

Досить поширеним у тексті І. Карпи є асоціативне мислення: “Євка час від часу второвувала, де вона, і в цей Час від часу [плоть від плоті?] робилась дурнувато щасливою” [8, 18]; “однакові хвороби й дати одужання (одруження?)” [8, 24], “За шкалою Фаренгейта. / Фарингосепт. / Хронічний фарингіт, якщо є така хвороба. / Лоботомія. / С-стробоскоп і глисти. / Базедова хвороба – “Ой, які в мене великі очі!...” [8, 29], “От вона – повнота проживання і пожирання. От тонкощі прожовування...” [8, 51].

Іноді асоціативне мислення переходить у потік свідомості. Так, письменниця досить вправно передає внутрішній стан жінки, яка дізнається про небажану вагітність. Євка не в змозі мислити логічно. Усі її думки перетворилися на хаотичний, непослідовний “вінегрет”. Граматично І. Карпа передає це так: “хапала свої думки, викладала з них цегляне мурування і ліпила зверху дах:

ГОНИТВА ЗА КЛЕЙОНЧАТИМИ ВІДЬМАМИ
Тетрадь общая. Танцуют все.
Боже мій, combien de маячні безплатної!
Тетрадь общая.
Тетраєдр керамічний.
Щц. Кц. Кыш.
Йогурт з малюнками. Надірвати-і-смоктати. Як життя.
Ооранжева. Кофта
Кофтина
Кофтуня.
Надірвати і плакати.
І злягти навіки.

[А Коля каже, що на віках лежати може не кожен: дуже сильні треба мати вії. І ніс короткий, щоб усе влаштувалось не поспував].

Йогурт помирає. Шлунок в коматозі. Ромео і Джульєтта. Спррравжній сум.

Блювати вечорами по вечірні на знак очищення.

Читати скандинавські казки в туалеті й дивитися скандинавську знімку над письмовим столом” [8, 55].

І вже зовсім не викликає подиву, хиба що осуду, від якого не застрахований жоден, навіть найбільш “просунутий” реципієнт, ставлення Євки до того, хто “поселився” у ній: “Істота, що вчепилася до неї зсередини – інакше, як чужим, Євка її не називала – випивала із неї життя” [8, 55]. Система цінностей, яка пропагувалася класичною українською літературою, сьогодні змінена, знецінена, знівельована. Література, яка раніше вчила за Біблією “не вбий”, сьогодні поблажливо ставиться до будь-яких форм знищення живого (згадати хоча б “Поклоніння ящірці” Л. Дереша, де переосмислено те, що доводив Ф. Достоевський, адже, як виявилось, не кожен злочин буде покарано). Тож вбивство ненародженої дитини сьогодні може прочитуватися як звільнення сучасної самостійної жінки від нав’язаного їй ззовні стану, як би цинічно це не виглядало. Крім того, такий стан речей цілком вкладається в розуміння такої риси постмодернізму, як культ незалежної особистості.

Загалом стан, який зводиться до класичного формулювання “екзистенційний вакуум”, характерний для діючих персонажів роману І. Карпи, що мають різний вік, соціальний стан, національну приналежність. Особливо влучно його передано на прикладі Євки та Дані – юнаків двадцятирічного віку, що перебувають у пошуку власного “Я”. Межовий стан, як ще одна характерна риса постмодернізму, успадкована від екзистенціалізму, спостерігається на всіх рівнях їхньої свідомості. Так, вони нестабільні в інтимних стосунках (Євка кохає Даня, але в той же час віддаляється від нього фізично, страждаючи від цього ментально), невизначені у професійному плані (жоден із діючих юнаків не надає особливого значення навчанню, хоча відомо, що вони є студентами, які в той же час мають підзаробіток), навіть географічно вони не мають місця певної локалізації – життя “кидає” їх не лише по різних регіонах країни, але й далеко за кордон (Євка, яка за лічені години вийшла заміж, зібрала речі та виїхала з країни, навіть життя закінчує в Африці).

Екзистенційний вакуум, втрата віри у вищий сенс людського існування, зрештою, призводять до думок про смерть, про самогубство. Особливо загострені ці почуття і відчуття в юнацькому віці, зважаючи на нестабільність нервової системи та гормональні спалахи. До того ж, думки про смерть у юнаків часто оповиті романтичним серпанком і легкістю сприйняття. Так, Даньо “любив думати про смерть. Особливо в пообідні години... – А непогано було б покінчити з собою у цьому готелі... Глянь, яка вузька вуличка там, внизу. І руді дахи, мов щогли. Весь Львів тут, у косому вікні” [8, 21]. Євка, на протигагу Даньові, не має суїцидальних схильностей, проте, описаний на кількох сторінках стан [8, 33–34], який перейшов у перманентний “пофігізм” і “впадло”, свідчить про набагато складніші проблеми, які, зрештою, вилилися у психосоматичні хронічні прояви: “Євка весь час кашляла. Вона викашлювала час із себе, прагнучи знайти на самому дні структуру моменту – якийсь омріяний маразм” [8, 34]. Цинізм, притаманний цій юній дівчині,

призводить до загального нігілізму. Вона заперечує все, що якимось чином наведе її на думку про власну “звичайність”. Тому чоловіків вона “ви-ко-рис-то-ву-є”, відкидаючи навіть думки про кохання: “... як завжди, на початку кожних нових стосунків, хапав стрьом, що не вистачить цинізму і вона закохається” [8, 48].

У той же час складається враження, що персонажі не живуть, а грають своїм життям, що знову ж таки наводить на думку про постмодерний принцип гри. Про це навіть йдеться в самому тексті роману, в одному із Даневих листів: “Якось у збудженому стані уявився лабіринт. Це було настільки реально..., що я не сумнівався в суті гри – вибратися до виходу... Я не знаю, що то значило: життя, уяву, якісь психічні процеси. Але це, безперечно, гра” [8, 28]. Або, в продовження сказаного в листі, думки Євки, яка переживає внутрішнє спустошення: “Легше застосовувати рольові ігри. Коли всі грають в лото. Кожен витягає свій шматок дзеркала і пише там своє ім'я. Потім треба той шматок проковтнути. Коли проходить біль у животі, люди, з обов'язково (!) відкритими ротами, споглядають одне одного. Так їм легше побачити суть одне одного, бо якого ж біса було ковтати ті шматки дзеркала” [8, 34].

Остання цитата, крім того, наводить на думку про те, що серед інших рис постмодернізму в романі “50 хвилинах трави” прочитується також погляд на світ як на театр абсурду, іронічне самоспоглядання та ставлення до всього, що оточує, загалом. Таким театром абсурду позначений навіть перший експозиційний епізод роману. Знайомство із головними персонажами відбувається на тлі їхнього тимчасового “житла”, яким слугує старе занедбане помешкання: “Іхні життя були скинуті на купу. Від купи тхнуло. Їм не було сили відвернутись від того смороду... Вони ховалися тут, боячись навіть вийти посцяти на вулицю, від чого це життя смерділо ще більше. Смерділо страхом двох гидких створінь, які казачого бояться смерті” [8, 7–8]. Натуралістичні описи подібного плану зустрічаємо не вперше в сучасних літературних текстах (в українській літературі до цього тяжіють Т. Малярчук, Ю. Іздрик, Ю. Покальчук).

До ще одного своєрідного авторського прийому увиразнення мовлення можемо віднести графічне виділення певних слів, наприклад “яким ти ВЖЕ міг бути, ЯКБИ НЕ... То by a GOOD looser...” [8, 8]. Крім того, як і багато хто із її колег по перу, І. Карпа вживає лексичну “мішанку” із українських, російських, англійських, іноді французьких слів і фраз. Напевно, першою на українському писемному просторі такий прийом використала О.Забужко у своєму романі “Польові дослідження з українського сексу”, де жінка, яка володіє вільно кількома мовами, природно вплітає іншомовні лексеми у свій мовленнєвий потік. Володіння англійською та французькою дають можливість І. Карпі продемонструвати власний ментальний зв'язок із цими мовами на рівні розгортання сюжету. Питання суржику, проблемне і актуальне наразі в сучасній українській літературі, І. Карпа також не оминає своєю увагою, не заперечуючи його можливість у рамках літературного тексту: “– Не, ми всьо-такі герої, да, пацани?.. В такому убітом состоянії лазить па гарам!” [8, 61]. Авторка навіть створює своєрідні суржиковані “неологізми”, як от “дєвучка”, “незапальцьований”. Хоча І. Карпу важко назвати

прихильницею суржику (подібно до Б. Жолдака), проте, описуючи певні красномовні ситуації та певних колоритних типажів, не уникає їх увиразнення за допомогою саме цієї лексичної “мішанки”. Не гребує авторка також задля увиразнення мовлення і обсценною лексикою, як-от “впадло”, “пофіг”, “нажиратись”, “бляха”, “до хера”. Використання суржику, до речі, також на сьогодні інтерпретується як реалізація межової ситуації (перебування на мовній межі).

Використання “словозлиття” при утворенні неологізмів – особливість як стилю І. Карпи зокрема, так і риса постмодерного принципу письма загалом: “іхати до Парижа напятнадцятьднівобожеякещастя... Це загальна стадія. Осінньо-часниковозрота-сонний токсикоз...” [8, 18]; “йобтвоюмать, Пєтя, нунафіга” [8, 20]; “усе здавалось бля-яким-прикольним” [8, 30]; “Я пишу муру. НЕХОЧУПИСАТИ” [8, 44]. Як зворотний процес цьому явищу можемо згадати “розпаданя” синтаксичної сполуки на склади і літери та їх нове поєднання, як одну із рис постмодерного стилю Ю. Іздрика: “... бо як відрізнити ти від я а я від ти як-як-не будь уберегтися як тільки загроза втрати я повста не якза гроза смерті яко ї які варто споді вати сяти спо діваеш ся якоря тунку якякак трунку...” [7, 44]. Подібні “розпаданя” на асоціативному рівні спостерігаємо і в І. Карпи: “Євку лихоманило. Євку лихоманило...” [8, 23].

Поряд з інтертекстуальністю, яка проглядається на всіх рівнях аналізу роману “50 хвилих трави”, можемо спостерігати також прояви інтерсеміотичності. Зважаючи на подвійну іпостась І. Карпи “письменниця-музикант” (порядок за значущістю, можливо, сама б І. Карпа змінила), не викликає подиву перегук її текстів із музичною творчістю. Такий перегук спостерігається повсякчасно. Так, авторка або прямо відсилає нас до творчості різних музикантів (Том Вейтс) та гуртів (“The Doors”), або, сподіваючись на обізнаність реципієнта, наводить рядки із текстів, не даючи на них зноски (с. 32). Подібне зацитовування, яке вплетено в канву тексту, знаходимо і в Ю. Іздрика, який у “Подвійному Леоні” “переспівує” Земфіру.

Символічність, метафоричність мислення – одна з рис стилю І. Карпи. Жовтий колір, який має подвійну символіку (сонце, колосся, хліб/опале листя, достигле жито, відмирання, смерть), знайшов своє втілення на сторінках “Жовтої книги”, до якої вміщено роман “50 хвилих трави”. У “жовтому-прежовтому” готелі оселилася Євка із своїм новим чоловіком в Африці, жовтою була сама країна, яка асоціюється із піском, повітря на базарі, куди вийшла Євка прогулятися, теж було жовтим, а “наступної миті вона лежала горілиць на жовтій землі” [8, 73]. У змальованому епізоді відчувається певний зв’язок із “Жовтим князем” В. Барки, адже символічне навантаження колористики в романах певною мірою перегукується – в обох випадках цей колір пов’язаний зі смертю і навіть певним нечистим промислом: у “жовтому” готелі Євка згадує, як “Диявол одягнув твій вигляд і хтів за мною йти аж до самої хати...” [8, 71].

Серед інших рис стилю І. Карпи загалом та постмодерного принципу письма в романі “50 хвилих трави”: замовчування (інакомовлення) – про місто, в якому жив Даньо і в якому залишилися його батьки: “Євка дзвонила йому в Те Місто щовечора, виводячи з себе Даньову маму” [8, 26], “Євчині сльози і дзвінки у

Те Місто” [8, 41]; оригінальні авторські порівняння: “Він понурий, як сучасна Білорусія” [8, 25], “велику, як Монсеррат Кабальє, і, напевно, таку ж липучу” [8, 27]; на рівні синтаксичному – використання номінативних, еліптичних речень: “Синтез. Блокування кровотворних органів. <...> З французькими філософами і політиками. Мертвими, зате в оригіналі. З нігтями зеленими. Я. Вони в мене просто в зеленці були...” [8, 18].

Отже, шляхом аналізу роману “50 хвилинах трави” ми спробували довести приналежність стилю І. Карпи до постмодерного, виявивши і проаналізувавши постмодерний принцип письма у творчості письменниці.

Література

1. Андрусів С. Модернізм/постмодернізм: ланки безконечного ланцюга історико-культурних епох / С. Андрусів // Світовид. – 1998. – № 1–2. – С. 113–116.
2. Андрухович Ю. Постмодернізм – не напрям, не течія, не мода / Ю. Андрухович // СІЧ. – 1999. – № 3. – С. 66.
3. Голобородько Я. Ірена Карпа – флореаль стьоб-реальності / Я. Голобородько // Дзеркало тижня. – 2010. – № 13 (№ 42). – С. 13.
4. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека: український літературний постмодерн / Т. Гундорова. – К. : Критика, 2005. – 264 с.
5. Денисова Т. Феномен постмодернізму: контури й орієнтири / Т. Денисова // СІЧ. – 1995. – № 2. – С. 18–27.
6. Зборовська Н. Криза жіночності на українському порубіжжі: роздуми з приводу роману Ірени Карпи “50 хвилин трави” (коли помре твоя краса) / Н. Зборовська // Сучасність. – 2004. – № 3. – С. 126–131.
7. Іздрик Ю. Воццек / Ю. Іздрик // Іздрик Ю. 3 : 1. Острів КРК. Воццек. Подвійний Леон. – Харків : КСД, 2009. – С. 35–137.
8. Карпа І. 50 хвилин трави / І. Карпа // Карпа І. Жовта книга: 50 хвилин трави. Фройд би плакав. Сні Ієрихона. – Харків : КСД, 2010. – С. 5–76.
9. Кривопишина А. Естетика й рецепція масової культури в сучасній українській літературі / А. Кривопишина // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. – Ужгород, 2011. – Вип. 15. – С. 166–168.
10. Павлишин М. Українська культура з погляду постмодернізму / М. Павлишин // Сучасність. – 1992. – № 5. – С. 117–121.
11. Пахльовська О. Українська культура у вимірі “пост”: посткомунізм, постмодернізм, поставангардизм / О. Пахльовська // Сучасність. – 2003. – № 10. – С. 15–25.
12. Семків Р. Постмодернізм та іронія: типологізація нетипового / Р. Семків // СІЧ. – 2000. – № 6. – С. 6–12.
13. Фізер І. Постмодернізм: *post/ante/modo* – термін з нульовим значенням / І. Фізер // Сучасність. – 1998. – № 11. – С. 117–123.
14. Харчук Р. Сучасна українська проза: постмодерний період : [навч. посібник]. – К. : Академія, 2008. – 248 с.

Анотація

Стаття містить огляд постмодерного принципу письма в сучасній українській літературі. За зразок для аналізу було взято роман І. Карпи “50 хвилин трави”, що відзначається малодослідженістю і водночас репрезентативністю щодо використання художніх та стильових засобів постмодерного тексту, з-поміж яких особливу увагу викликає інтертекстуальність, алюзійність, ампліфікація, синтаксичні та лексичні модуляції та модифікації, екзистенційний вакуум (втрата віри у вищий сенс людського існування), межові ситуації (на різних рівнях), асоціативне мислення тощо.

Ключові слова: постмодернізм, постмодерний принцип письма, синтаксичні та лексичні модуляції та модифікації, екзистенційний вакуум, інтертекстуальність, алюзійність, ампліфікація, межова ситуація, асоціативне мислення, І. Карпа.

Аннотация

Статья содержит обзор постмодернистского принципа письма в современной украинской литературе. За образец для анализа был взят роман И. Карпы "50 минут травы", который сегодня практически не изучен и одновременно с тем репрезентативен касаясь использования художественных и стиливых средств постмодернистского текста, среди которых особое внимание вызывает интертекстуальность, алюзийность, амплификация, синтаксические и лексические модуляции и модификации, экзистенциальный вакуум (потеря веры в высший смысл человеческого существования), пограничные ситуации (на разных уровнях), ассоциативное мышление и т.д.

Ключевые слова: постмодернизм, постмодернистский принцип письма, синтаксические и лексические модуляции и модификации, экзистенциальный вакуум, интертекстуальность, алюзийность, амплификация, пограничная ситуация, ассоциативное мышление, И. Карпа.

Summary

The article provides an overview of the principle of postmodern writing in modern Ukrainian literature. For a sample was taken for analysis of insufficiently explored novel I. Karpy "50 minutes grass", marked by using of art and style of postmodern text, among which special attention is intertextuality, allusions, amplification, syntactic and lexical modulation and modification, existential vacuum (loss of faith in the highest meaning of human existence), boundary situation (at different levels), associative thinking and others.

Keywords: postmodernism, postmodern principle of writing, syntactic and lexical modulation and modification, existential vacuum, intertextuality, allusions, amplification, boundary situation, associative thinking, I. Karpa.

УДК 821.161.2:82–311.3

Соколовська Ю. С.,

аспірантка,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

(Івано-Франківськ)

ОСОБЛИВОСТІ ГОСТРОСЮЖЕТНОЇ ПРОЗИ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО

Актуальність дослідження. Сучасні літературні процеси відбивають очевидні тенденції співіснування і взаємодії двох культур: "високої" і масової. Феномен масової культури – одного з найяскравіших проявів соціокультурної реальності сьогодення – вже протягом досить тривалого часу викликає інтерес численних зарубіжних і вітчизняних дослідників [5, 3]: Т. Гундорова [2], Н. Зборовська [3], С. Філоненко [15], А. Таранова [14], Я. Поліщук [6], М. Черняк [16], Д. Кавелті [17], К. Гелдер [18] та інші. Масова література – абсолютно новий тип дискурсу, що у ХХ ст. пережив дивовижні трансформації: від формування власних естетичних засад до проникнення у високу літературу та, зрештою, постулювання своєї окремішності [12].

Ключовим поняттям для характеристики масової літератури є жанр. За словами Фредерика Джеймсона, "жанри – це по суті контракти між письменником та його читачами" [15, 17].